

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

Stärkt fokus på framtidens forskningsinfrastruktur, SOU 2021:65

Remissvar

Inledning

Trots att varken Sveriges Ingenjörer eller Saco erhållit utredningen på remiss så vill vi avge ett svar då forskning och utveckling är så viktiga för våra medlemmar inom såväl akademi som samhället i övrigt.

Forskningsinfrastruktur är av stor betydelse både för att säkerställa kvaliteten och relevansen i akademisk forskning och för att näringslivet ska kunna utföra avancerade försök.

Allmänt

Vi delar utredningens övergripande uppfattning att den mångfald som forskningsinfrastrukturerna uppvisar vad gäller storlek, typ, organisation, finansiering med mera i grunden är positivt och också avspeglar de många olika behov som de har att fylla. Det är önskvärt att infrastrukturerna i högre grad blir en del av den samlade svenska forskningspolitiska strategin samtidigt som en ökad politisk styrning på detaljnivå enligt vår uppfattning inte gagnar verksamheten.

I dessa avseende delar vi i stort utredningen förslag

Bejaka mångfalden men förbättra uppföljning av resultat och att forskningsinfrastrukturerna blir en del av den långsiktiga forskningspolitiken, i huvudsak genom att deras roll tydliggörs i forskningspropositionerna.

Forskningsinfrastrukturerna behöver bidra såväl till att uppfylla samhällsmål som till att stärka forskningens kvalitet och näringslivets konkurrenskraft.

Infrastrukturerna bör som idag i normalfallet vara organiserade i myndighetsform. Verksamheten behöver inte regleras i högre grad än som sker idag. Samverkansmodellen, där flera lärosäten i flera fall samverkar kring en infrastruktur, är bra men det är också viktigt att samordning och prioritering av vilka forskningsinfrastrukturer som behövs görs på nationell nivå.

Vi anser att det är väsentligt att näringslivet får ökad kännedom om möjligheten att använda dessa miljöer och välkomnar därför ett tydligare uppdrag till Vinnova att bidra till näringslivets medverkan. I enlighet med utredningen menar vi att näringslivets användning inte står i konflikt med vetenskaplig kvalitet och vår uppfattning är att den även kan stärka den.

Vi håller med om att det kan finnas skäl att organisera, prioritera, finansiera och styra forskningsinfrastruktur av särskilt nationellt intresse på annat sätt. Det återstår emellertid att identifiera vilka dessa infrastrukturer är och på vilket sätt de i så fall bör organiseras.

Vi är positiva till att Vetenskapsrådets råd för forskningens infrastruktur (RFI) ska breddas genom representation från näringslivet.

Det är enligt vår mening en god idé att samla de olika infrastrukturer som finns för digitalt stöd i en gemensam organisation.

I dessa avseende har vi en avvikande uppfattning

Vi är emot att de politiska partierna ska ha representation i Forskningsberedningen. Visserligen kan det vara ett sätt att förankra en långsiktighet inom forskningspolitiken men samtidigt är det viktigt att beredningen också fortsatt i första hand fungerar som ett vetenskapligt stöd till regeringen. Om beredningens sammansättning ska utökas är det bättre att det görs med representation från FoU-intensiva företag.

Vi är mycket tveksamma till att inrätta en ny myndighet med uppgift att samordna infrastrukturer av särskilt nationellt intresse och de digitala infrastrukturerna. Vi menar att detta kan och bör ske inom ramen för Vetenskapsrådets verksamhet. Att separera verksamheten rimmar inte med ambitionen att öka helhetsgreppet över forskningsinfrastrukturen.

Övriga synpunkter

Test- och demonstrationsanläggningar är en verksamhet som ligger nära forskningsinfrastrukturer. Även om det inte var inom utredningens uppdrag att överväga deras roll i sammanhanget så är det viktigt att i ett strategiskt arbete se att dessa olika former av anläggningar har kompletterande roller i det totala innovationssystemet. Som exempel bör Vinnova tilldelas ett motsvarande strategiskt uppdrag gällande test- och demonstrationsanläggningar som Vetenskapsrådet har för forskningsinfrastrukturer.

Finansiering av forskningsinfrastruktur utgår ofta för att starta upp en ny verksamhet och driva den under den första tiden. För den fortsatta driften ska man vara medveten om att anläggningarna belastar lärosätenas basresurser.

Sverige har ett antal mycket starka forskningsinfrastrukturer i form av ESS, Max IV och SciLifeLab. Det är viktigt att dessa miljöer får en tydlig plats i svensk forskningspolitik och att de används i hög utsträckning och på ett effektivt sätt.

SVERIGES INGENJÖRER

Johan Kreicbergs
Samhällspolitisk chef

Johan Sittenfeld
Utredare